

1

Meneer Johannes past niet

- Niet in het systeem
- Niet in de structuur
- Niet in de verwachtingen die voor hem bedacht zijn
- Dan kijken we vaak naar wat misgaat
  - Waar het schuurt
  - Waar iemand afwijkt
  - Waar hij "niet past"

2

Tussen wet en huiskamer

- Waar deze sessie over gaat
  - Nieuwe regels rond reikwijdte en specialistische beschikbaarheid.
  - Wat betekenen die regels in de praktijk, aan de keukentafel én in het gemeentehuis?
- Focus op uitvoerbaarheid, duidelijkheid en passende ondersteuning.
- Drie perspectieven
  - Het gezin waar het om draait
  - De professional die wil handelen
  - De bestuurder die moet sturen op betaalbaarheid én nabijheid.

3

De wet lost het niet voor ons op

- Reikwijdte wet wekt verwachting van nieuwe verdedigingswal
- Wet schetst de rand, niet het moreel kompas
- Gemeenten benutten huidige afwegingsruimte Jeugdwet vaak onvoldoende
- Vraag: welke norm leggen wij zelf aan?

4

Reikwijdte: geen juridische maar morele grens

- Vaak verengd tot: wat valt wel/niet onder gemeentelijke plicht
- Echte vraag: wat vinden wij verantwoord om te doen of laten in het leven van kinderen?
- Wetgeving tekent contouren, maar vult ze niet in
- Ondersteuning of opschalen naar zware zorg is een menselijke keuze
- Reikwijdte = morele, politieke én professionele opdracht

5

Normaliseren: gewone leven als vertrekpunt

- Normaliseren ≠ verkapte bezuiniging
- Betekent: niet zorgsysteem, maar dagelijks leven als startpunt
- Niet elk probleem vraagt om een traject
- Soms: plek i.p.v. product, relatie i.p.v. indicatie

6

Casus Marc – rugby i.p.v. traject

- Marc – 12 kan frustraties moeilijk beheersen
- Stevige woedeaanvallen
- Wijkteam adviseert Rots en Water → wachtlijst
- Marc start met rugby in de wijk
- Team, duidelijke regels, trainer die hem ziet
- Binnen 6 maanden verdwijnen uitbarstingen naar achtergrond
- 4 jaar later: Marc is assistent-trainer
- Leefwereld drager, zorg aanvullend

7

Van toegang naar speelveld met nooduitgang

- Denkrant toegang: poort, loket, selectie
- Verraadt systeemblik: alsof leven achter de voordeur van zorg ligt
- Werkelijkheid: leefwereld is basis, sociale infrastructuur centrum
- Speelveld: je hoort er al bij, we organiseren eromheen wat nodig is
- Nooduitgang: route naar zwaardere hulp als vangnet, niet als standaard

8

Van voorziening naar relatie

- Reflex: eerst denken vanuit voorziening
- Omdraaiing: uitgaan van gewenste situatie van het kind
- Casus Thomas:
  - Leefgroep: ± €80.000, voorstel verder weg: ± €150.000
  - Ouders willen hem thuis, dichtbij
  - Vraag: wat als we datzelfde bedrag in het gezin investeren?
  - Intensieve ambulante begeleiding: ± €70.000

9

De omkering bij Thomas

- Financiële winst duidelijk, maar secundair
- Ouders kunnen weer ouder zijn
- Thomas groeit op in eigen omgeving, in relatie
- Ondersteuning vervangt gezin niet, maar versterkt het
- Omslag:
  - Van plek naar perspectief
  - Van voorziening naar verbinding
  - Van markt naar mens

10

Jeugdbescherming als relatiepraktijk

- Reikwijdte overheid: meer ingrijpen óf meer aansluiten
- Casus Nouri: uithuisplaatsing lijkt onvermijdelijk
- Klassiek scenario: besluit toelichten → verharding, ingreep
- Alternatief: voogd kiest voor ernaast i.p.v. tegenover

11

Van tegenover naar naast elkaar

- Voogd erkent eigen moeite met uithuisplaatsing
- Stelt vraag: wat is nodig om veiligheid thuis te vertrouwen?
- Spanning zakt, gesprek wordt gedeelde verantwoordelijkheid
- Vraag wordt: wat is nodig om het thuis wél te laten slagen?
- Omslag:
  - Van ingrijpen naar aansluiten
  - Van controle naar vertrouwen
  - Van tegenover naar naast elkaar

12

Regels vs. leven: durf kiezen

- Gezin met twee kinderen, huwelijk op, faillissement, huurschuld
- Systeemlogica: twee uithuisplaatsingen (± €40.000 per kind p/jr)
- Menslogica: maatregel breekt leven terwijl kinderen zelf redelijk functioneren
- Alternatief:
  - Huurschuld onder voorwaarden opgelost
  - Woning op naam moeder, scheiding doorgezet
  - Vader elders onderdak

13

De menselijke rekening laten kloppen

- Geen sprookje, wél bescherming van dagelijks leven kinderen
- Kosten lager dan twee uithuisplaatsingen
- Belangrijker: menselijke rekening klopt beter dan protocol
- Reikwijdte als morele keuze: doen wat klopt voor kinderen
- Ook als het schuurt met regels en productboeken

14

Verschil als norm, niet als fout

- Eén gezin, twaalf kinderen, één tafel en waarden
- Geen spreadsheet, wel aandacht, arbeidsethos, vertrouwen
- Levens lopen uiteen:
  - Van drukkerij tot politiek
  - Van optiek tot jeugdzorgbestuur
  - Van conservatorium tot douane
  - Van ondernemerschap tot leven met verslaving

15

Leven is meervoudig, niet maakbaar

- Marktbril: risico's, afwijkingen, onvoorspelbaarheid
- Mensbril: ontwikkeling, veerkracht, context
- Zelfde opvoeding, verschillende uitkomsten = normaal
- Niet ieder pad is recht, niet ieder verhaal zonder rafels
- Mensen ontwikkelen zich in relatie, niet volgens protocol
- Van markt naar mens: verschil erkennen als werkelijkheid

16

Geld als moreel kompas

- Geld vaak schaamtefactor in sociaal domein
- Transparant rekenen scherpt morele keuzes
- Wijkteam werkt met publiek geld alsof het eigen portemonnee is
- Vraag: wat zouden wij doen als dit ons eigen geld/kind/buurt was?

17

Van product naar relatie-investering

- Concreet maken: bedrag per gezin, per situatie
- Wat als we dat geld direct in leefwereld en netwerk inzetten?
- Vaak:
  - Menselijker en beter passend
  - Eenvoudiger en lichter
  - Ook financieel verstandiger
- Omslag:
  - Van productdenken naar relatie-investeren
  - Van abstracte budgetten naar concrete keuzes per gezin
  - Geld als onderdeel van moreel gesprek

18

Wat vraagt dit van gemeenten?

- Reikwijdte wet = hooguit steun in de rug, geen verdedigingswal
- Bal ligt bij raad en college
- Bestuur dat:
  - Niet wacht op Den Haag, maar eigen norm formuleert
  - Transparant maakt welke jeugdhulp wel/niet plicht is – en waarom
  - Sociale basis als drager ziet, zorg als aanvullend en tijdelijk
  - Wijkteams ruimte geeft voor oplossingen in gewone leven
  - Budgetten open bespreekt: dit bedrag, dit gezin, deze plek

19

De regio als steunstructuur

- De kernvraag is niet hoe gemeenten samenwerken, maar of de regio daadwerkelijk helpt bij wat lokaal niet alleen kan worden georganiseerd
- De regio borgt specialistische zorg, kennis en gezamenlijke uitvoeringskracht, zonder lokale afwegingen over te nemen.
- Essentie: regionale samenwerking heeft alleen legitimiteit als zij de beweging van markt naar mens versterkt - door nabijheid, vakmanschap en publieke verantwoordelijkheid mogelijk te maken.

20

Andere taal, andere blik

- Minder: toegang, voorkant, uitstroom, caseload
- Meer: relaties, speelvelden, nooduitgangen, gezamenlijke keuzes
- Taal is een lens: hoe we praten, zo kijken we
- Van systeemtaal naar mensentaal

21

Slot: de reikwijdte van ons lef

- Geen enkele wet weet wat in een concreet leven juist is
- Reikwijdte wet kan steunen, niet vervangen
- Grootste vraagstuk: ons eigen kompas en lef om het te gebruiken
- Kernvraag: hoe ver durven wij te gaan in:
  - Het zien van mensen
  - Het normaliseren van het gewone leven
  - Het maken van keuzes die kloppen voor kinderen en ouders
- Echte reikwijdte van jeugdzorg ligt niet in de markt, maar bij de mens

22

Bestuurders: Stuur!

- Moreel leiderschap krijgt pas betekenis als het zichtbaar wordt in de inrichting van het systeem.
- De hoofdboodschap
  - Bestuurders kunnen niet kiezen tussen idealen en techniek.
  - Alleen praten over waarden is onvoldoende als de sturingslogica hetzelfde blijft.
  - Alleen sleutelen aan contracten en governance is ook onvoldoende zonder mensbeeld en morele richting.
  - De bestuurder moet daarom twee rollen combineren: moreel leider én systeemarchitect.

23

Het kompas van de bestuurder

- Moreel leiderschap begint met de vraag: wat merken kinderen en gezinnen van bestuurlijke keuzes?
- Die vraag verschuift de blik van budget en regels naar nabijheid, samenhang en pedagogische kracht.
- Achter elke regeling en elk contract zit een mensbeeld.
- De echte keuze is dus: vertrouwen of wantrouwen, gemeenschap of individualisering, vakmanschap of afvinktlogica.

24

Drie bestuursvragen

- Helpt dit gezinnen sneller passende steun te vinden?
- Versterkt dit de professionele ruimte en relationele kwaliteit van het werk?
- Laat deze keuze zien dat de overheid doet wat nodig is, maar ook ruimte laat aan de samenleving?

25

Achtergrondinformatie en documentatie

Zie ook:

- [Verruimd Pragmatisme](#)
- [Tussen beleid en leefwereld](#)
- [Bestuurders tussen kompas en ontwerp](#)
- [Jeugdhulp tussen wet en werkelijkheid](#)
- [Van markt naar mens](#)
- [Van mal naar bouwwerk](#)

26